

2021-07-13

500-5996-21

Miljödepartementet
e-post m.registrator@regeringskansliet.se

Ärenden om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Miljödepartementets diarienummer M2018/00217 och M2018/00221

Sammanfattande synpunkter

Enbart utifrån miljöbalkens prövningsbestämmelser bedömer länsstyrelsen att en utökad mellanlagring kan prövas för sig som ett enskilt ärende.

Länstyrelsen anser dock att en prövning av mellanlagringen som ett enskilt ärende i detta läge skulle innebära betydande problem och risker utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. Inlämnade handlingar och yttranden berör och utgår från helheten i slutförvar av använt kärnbränsle, med samtliga ingående delar.

Länstyrelsen bedömer det svårt att i efterhand separera de olika delarna på ett sådant sätt att rättssäkra prövningar kan säkerställas. Det försvårar också berörda myndigheters och allmänhetens insyn i verksamheten. Förutom osäkerheter i själva prövningsprocessen föreligger också risk för otydligheter vid genomförande och uppföljning av ställda krav i tillstånd.

Kort redogörelse för ärendet

Regeringen ska avgöra frågan om tillåtligheten till anläggningarna i slutförvarssystemet utifrån miljöbalken och utifrån lagen om kärnteknisk verksamhet. Slutförvarssystemet inkluderar flera anläggningar. Det har i ett tidigt skede bedömts att en samordnad prövning ska genomföras. Vid Centralt mellanlager för använt kärnbränsle (Clab) i Oskarshamn planeras för en utbyggnad med en inkapslingsanläggning, där mellanlagrat använt kärnbränsle ska kapslas in på platsen och efterhand därefter kunna transporteras på ett säkert sätt för slutförvaring. Under tiden prövningen pågått har det framkommit att det befintliga mellanlagret i Clab inte räcker till för det ytterligare kärnbränsle som uppkommer i de svenska

2021-07-13

kärnkraftverken. Detta innebar att Svensk Kärnbränslehantering (SKB) lämnade in ett tilläggsyrkande till ansökan under år 2015 om att öka mängden som får mellanlagras från 8 000 till 11 000 ton. Den ökade lagringsmängden kan åstadkommas genom att sönderdela hårdkomponenter samt att lasta om använt kärnbränsle till kompaktkassetter. Ansökan, miljökonsekvensbeskrivningen, den tekniska beskrivningen med flera handlingar ändrades utifrån detta yrkande. Den 23 januari 2018 lämnade mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt yttrande i målet (M1333-11) till regeringen inför ställningstagande avseende tillåtligheten.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen Kalmar län är tillsynsmyndighet utifrån miljöbalken för verksamheten vid Clab. Länsstyrelsen har också som uppgift att yttra sig som företrädare för det allmänna miljöintresset i prövningen av utbyggnad av systemet för slutförvaring av kärnbränsle och kärnavfall.

Av ansökan framgår att inkapslingsanläggningen planeras att drivas integrerat med Clab. Vissa tekniska lösningar och olika miljöaspekter som kylsystem, reningsutrustningar, dagvattenhantering etcetera planeras vara gemensamma. Den ökade mängden använt bränsle i bassängerna kräver bland annat ett större kylbehov för att upprätthålla säkerheten. Detta planeras lösas och säkerställas genom de ombyggnationer och tekniska lösningar som sker vid utbyggnad av inkapslingsanläggningen. Vilket innebär att det för hela systemet är mest fördelaktigt att pröva anläggningarna i ett sammanhang.

Fråga är dock om det utifrån miljöbalkens regelverk är nödvändigt att prövningen sker samordnat. Mycket av tekniken för att lyfta upp och packa om bränslet finns på platsen. Anläggningen och den utökade verksamheten vid Clab bedöms vara så avgränsad att väsentliga miljöeffekter kan bedömas, och förändringen bedöms i sig inte innebära så omfattande förändringar i processer eller sådana ökade utsläpp att en samordnad prövning är absolut nödvändig. Därför, strikt utifrån miljöbalkens bestämmelser om prövning och utifrån de faktiska förutsättningarna vid verksamheten, anser länsstyrelsen att det kan vara möjligt att pröva utökad mellanlagring i Clab som ett eget ärende.

Vi ser dock att ett sådant tillvägagångssätt kan innebära betydande problem och risker. En av grundförutsättning har varit att hela slutförvarsfrågan ska hanteras i en prövning som ett sammanhållet system och utifrån detta har ärendet processats. Alla

2021-07-13

ställningstagande och överväganden som har gjorts av olika parter, samt även förhandling i mark- och miljödomstol, har utgått ifrån den förutsättningen.

Det är också nödvändigt att bedöma om det rent praktiskt är möjligt och lämpligt att en uppdelad prövning sker. Underlaget i prövningen är mycket omfattande. Länsstyrelsen anser att det kan föreligga betydande svårigheter att lyfta ut handlingar avseende enbart utökningen av lagringskapaciteten i Clab, med annat än att en ”ny” ansökan enligt miljöbalken måste sammanställas, bedömas och presenteras. Vid den slutliga prövningen måste det tydligt framgå vilket underlag och vilka frågor som föreligger och behöver regleras utifrån miljöbalkens hänsynregler. Länsstyrelsen anser också att en sådan uppdelning kan medför problem vid tillsyn och uppföljning utifrån miljöbalkens bestämmelser såväl för anläggningsägare som för tillsynsmyndigheter.

Vidare har en ambition i prövningen av slutförvarssystemet varit att allmänheten ska ges goda möjligheter att ha insyn i processen och få lämna synpunkter, vilket är av stor betydelse för att få en rättssäker prövning av systemet. Länsstyrelsen bedömer att denna tydlighet och öppenhet kommer att försvåras om frågan om utökningen av Clab bryts ut från helheten.

Avslutningsvis vill länsstyrelsen framhålla att det för Oskarshamn kommun och för länet är viktigt att prövningen av slutförvarssystemet fullföljs. Kunskap, engagemang och ansvarstagande från olika parter har varit viktiga förutsättningar för arbetet hittills. Om dessa förutsättningar försämras skulle en framtida lösning för Sverige försvåras avsevärt.

I detta ärende har landshövding Peter Sandwall beslutat efter föredragning av miljöskyddshandläggare Lotta Bohman.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.